biler osv. Bazin anvender et berømt eksempel fra litteraturen. *Valéry* fordømte romanen, fordi det var nødvendigt at sige: „marquisen drak the kl. 5". Værre endnu er det i filmen, hvor det ovenikøbet er nødvendigt at *vise* marquisen. Det er naturligt, at en teolog og filosof som prof. Løgstrup, der færdes hjemmevant blandt abstraktioner, kan føle sig „voldtaget" af det helt og holdent konkrete filmbillede. Dertil er at sige, at filmkunstneren gennem den valgte komposition råder over midler, der kan reducere billedets brutalitet, og endnu en gang: filmkunst er ikke billeder alene. Ved hjælp af teksten, dialogen, kan filmkunstneren få så mange abstraktioner frem, han ønsker. Jamen, så tager han sin tilflugt til litterære midler? Selvfølgelig gør han det, filmen er en litterær kunstart. Hvis nogen vil påstå, at jeg med denne argumentation misbruger Bazin, må jeg tillade mig at henvise til Bazins allerede omtalte essay om Bresson og hans filmatisering af Bernanos' „Journal d'un curé de campagne", et essay, der til efteråret kommer i dansk oversættelse. Bazin sammenligner romanen med filmen og finder, at romanen er fuld af konkrete billeder, mens filmen er udpræget „litterær". I filmen, siger han, når Bresson det punkt, hvor billedet kun kan sige yderligere ved at forsvinde. Og dog er denne film, der er et af filmkunstens hovedværker, så filmisk som nogen. Den tilhører *la littérature cinématographique.*

Således bringer filmisk realisme os tilbage til filmkunstens fundamentale karakter: den er litterær. Det var, hvad Bazin så gerne ville fortælle os, og det var, hvad han nåede at fortælle os.

Det indtryk, hans essays (samlet i de 4 bind „Qu'est-ce que le cinéma?" 1958–62) gjorde, har vist sig at være umådeligt. Der kommer knap en bog med film som emne i Frankrig (og Italien), hvis ideer ikke i større eller mindre grad er præget af hans tanker eller formuleringer. Selv herhjemme har han fået en begejstret *aficionado* – og det er selvfølgelig filologi-magisteren *Bjørn Rasmussen.* Han har nylig kaldt Bazins værk en bibel, og det vil sige en del, når det er Bjørn Rasmussen, der siger det. Både i hans kapitler i radiogrundbogen „Hvad er film" og i „Film i tiden" er Bazin-påvirkningen efterviselig. Udmærket da, at det netop er Bjørn Rasmussen, der ved den årlige Acapulco-festival som sekretær i den jury, der uddeler en André Bazin-pris, har lejlighed til at bringe den store, alt for tidligt afdøde kritikers navn i erindring.

I sit forord til bind I siger Bazin, at bogens titel ikke må opfattes som et løfte om svar på spørgsmålet „Hvad er filmkunst?" Det var blot det spørgsmål, han stillede til sig selv, medens han skrev sine essays.

Det må være beføjet at sige, at det lykkedes ham at give os i hvert fald en fornemmelse af, hvad svaret kunne tænkes at blive.

Mr. Laurel

Stan Laurel døde i februar 1965, men „Kosmorama" bringer ingen nekrolog. Vi regner med at kunne bringe en artikel om Laurel og *Hardy* i vort oktobernummer i år og vil i den forbindelse yde Gøg og Gokke al den hyldest, som vi finder dette par værdigt. Og det er megen. Foreløbig skal vi kun bemærke, at dagbladene bragte venlige og indfølende nekrologer, da Laurel døde – i det mindste forekom „B.T."s mindeside ved *Keith Keller* meget indforstået med parrets komik. *Leif Panduro* filosoferede løs om Gøg og Gokke i en „Søndags-Politiken", men lagde i urimelig grad vægt på, at alle først og fremmest elsker Gøg og Gokke, fordi de er så tåbelige. Og helt misvisende er det, når Panduro vil fortælle os, at danske børn i sin tid helst kaldte dem *Gøj* og Gokke, men at de så, tilrettevist af snobbede forældre, rettede det til *Gøg* og Gokke. Det forholder sig simpelt hen omvendt. Danske børn i trediverne, da den store Gøg og Gokke-rus faldt over os, var ikke nær så kujonerede af deres forældre, som Panduro gerne vil tro, og de sagde ganske enkelt Gøg og Gokke, fordi det nu engang var den naturligste måde at udtale navnet på. Var der endelig nogen, der sagde Gøj, så var det snobbede forældre med rod i en forstenet Bredgadedannelse og med en anelse foragt over for disse kluntede balladamagere fra Hollywood. Den rette og uspolerede udtale må altså være Gøg og Gokke. – Resten vender vi som nævnt tilbage til.

J. S.